

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2023

YEARBOOK

2023

ГОДИНА 14
БРОЈ 22

VOLUME 14
NO 22

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2023
YEARBOOK
2023

ГОДИНА 14
БР. 22

VOLUME XIV
NO 22

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

проф. д-р Луци Караниколова -Чочоровска

Издавачки совет

проф. д-р Дејан Мираковски
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Луци Караниколова -Чочоровска
проф. д-р Светлана Јакимовска
проф. д-р Ева Ѓорѓиевска

Редакциски одбор

проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Неџати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Џанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамарик – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Годорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

проф. д-р Светлана Јакимовска, проф. д-р Луци Караниколова-Чочоровска,
проф. д-р Ева Ѓорѓиевска, проф. д-р Махмут Челик, проф. д-р Јованка Денкова,
проф. д-р Даринка Маролова, проф. д-р Весна Коцева, доц. д-р Надица Негриевска,
доц. д-р Марија Крстева, доц. д-р Наталија Поп Зариева, проф. д-р Игор Станојоски,
проф. д-р. Лидија Камчева Панова

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

проф. д-р Ева Ѓорѓиевска

Јазично уредување

м-р. Лилјана Јовановска (македонски јазик)
доц. д-р Сашка Јовановска (англиски јазик)
доц. д-р Наталија Поп Зариева (англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“–Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. факс 201, 2000 Штип
Република Северна Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Editorial board

Prof. Dejan Mirakovski, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD – University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD – University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD – University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD – University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD – University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD – University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD – University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD – Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD – University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD – University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD – Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD – Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD – University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA – University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD – University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD – University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD,
Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD,
Prof. Darinka Marolova, PhD, Prof. Vesna Koceva, PhD, Prof. Nadica Negrievska, PhD,
Prof. Marija Krsteva, PhD, Prof. Natalija Pop Zarieva, PhD, Prof. Igor Stanojoski, PhD,
Prof. Lidija Kamceva Panova, PhD

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska, MA (Macedonian language)

Prof. Saska Jovanovska, PhD, (English language)

Prof. Natalija Pop Zarieva, PhD, (English language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик / Language

Билјана Ивановска

ГЕНИТИВНИОТ ПАДЕЖЕН ОДНОС КАЈ ИМЕНКИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ
ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД ЕЛЕКТРОНСКИОТ КОРПУС COSMAS

Biljana Ivanovska

THE GENITIVE CASE OF NOUNS IN THE GERMAN LANGUAGE
USING EXAMPLES FROM THE ELECTRONIC CORPUS COSMAS 9

Книжевност / Literature

Natalija Pop Zarieva, Krste Iliev, Kristina Kostova, Dragan Donev

HUMAN APPEAL TO HORROR: WHEN EASTERN LEGENDS
AND WESTERN GOTHIC MEET 19

Krste Iliev, Natalija Pop Zarieva

APPEARANCE VERSUS REALITY AND THE ACCOMPANYING
EVIL IN THE FOUR MAJOR SHAKESPEAREAN TRAGEDIES ANALYZED
THROUGH MACHIAVELLIAN LENS 31

Krste Iliev, Kristina Kostova, Dragan Donev, Natalija Pop Zarieva

SHAKESPEARE'S CLEOPATRA – THE VISCERAL AND THE RATIONAL 39

Kristina Kostova, Dragan Donev, Natalija Pop Zarieva, Krste Iliev

JANE AUSTEN'S NOVEL EMMA ANALYZED AS A CANDIDATE
FOR L'ECRITURE FEMININE 49

Методика на наставата по јазик и книжевност / Language and literature teaching methodology

Marija Krsteva

KNOWLEDGE AND DIGITAL ASPECTS OF STUDYING HUMANITIES 63

Игор Станојоски

ЛЕКСИЧКИТЕ ДЕВИЈАЦИИ ВО УПОТРЕБАТА НА МАКЕДОНСКИОТ
ЈАЗИК ОД СТРАНА НА ПОЛСКИТЕ И УКРАИНСКИТЕ СТУДЕНТИ

Igor Stanojoski

LEXICAL DEVIATIONS IN THE USE OF THE MACEDONIAN
LANGUAGE BY POLISH AND UKRAINIAN STUDENTS 69

Марица Тасевска, Анита Стоименова

ЗАСТАПЕНОСТА НА ХЕЛВЕТИЗМИТЕ И ШВАЈЦАРСКАТА
ЦИВИЛИЗАЦИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК КАКО
СТРАНСКИ ЈАЗИК – SCHRITTE INTERNATIONAL

Marica Tasevska, Anita Stoimenova

THE REPRESENTATION OF HELVETISMS AND SWISS
CIVILIZATION IN GERMAN TEXTBOOKS AS A FOREIGN
LANGUAGE – SCHRITTE INTERNATIONAL 75

Мирјана Пачовска

ФОРМУЛИ ЗА ПОЗДРАВУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ
ПО ГЕРМАНСКИ КАКО ВТОР СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО РС МАКЕДОНИЈА

Mirjana Pachovska

GREETINGS FORMULAS IN GERMAN AS A SECOND FOREIGN
TEXTBOOKS IN REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA 87

Неда Радосавлевиќ

ЕФЕКТИВНОСТ, МОТИВАЦИЈА И УЛОГАТА НА УЧЕНИЦИТЕ
ВО КОМБИНИРАНОТО УЧЕЊЕ

Neda Radosavlevikj, Ph.D

EFFICIENCY, MOTIVATION AND THE ROLE OF THE STUDENTS
IN BLENDED LEARNING 107

Adelina Ramadani Aqifi

THE ACQUISITION OF ENGLISH LOCAL PREPOSITIONS BY ALBANIAN
EFL LEARNERS – THE CASE OF NORTH MACEDONIAN HIGH SCHOOLS 119

ЗАСТАПЕНОСТА НА ХЕЛВЕТИЗМИТЕ И ШВАЈЦАРСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК – *SCHRITTE INTERNATIONAL*

Марица Тасевска¹, Анита Стоименова²

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marica.tasevska@ugd.edu.mk

² Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
anita.161856@student.ugd.edu.mk

АПСТРАКТ: Изучувањето на странски јазик кој не се користи како лингва франка ќе треба да му помогне на ученикот да ја разбере туѓата култура со која се среќава во наставата. Освен со странскиот јазик, изучувачите задолжително треба да се запознаат и со културата и цивилизацијата на земјата чиј јазик се изучува, но и со културата и цивилизацијата на сите земји каде овој јазик се употребува како службен јазик. Во овој труд се анализира еден од учебниците кои се користат за изучување на германски како странски јазик Schritte International. Имено, целта на овој труд е попрецизно да се одреди застапеноста на хелветизмите, како варијации на германскиот јазик кои се употребуваат во Швајцарија и нивните еквиваленти во Германија, како и швајцарската култура, нејзината традицијата и начинот на кој тие се претставени во учебниците *Schritte International*.

Клучни зборови: *Швајцарија, германски јазик, култура, јазични вариетиети, учебници, цивилизација*

THE REPRESENTATION OF HELVETISMS AND SWISS CIVILIZATION IN GERMAN TEXTBOOKS AS A FOREIGN LANGUAGE – *SCHRITTE INTERNATIONAL*

ABSTRACT

Learning a foreign language that is not used as a lingua franca should help the student to understand the foreign culture encountered in the teaching. Apart from the foreign language, the students must also familiarize themselves with the culture and civilization of the country whose language is being studied, but also with the culture and civilization of all countries where this language is used as an official language. This paper analyzes one of the textbooks used for learning German as a foreign language, Schritte International. Namely, the purpose of this paper is to determine the representation of Helvetianisms more precisely, as variations

of the German language used in Switzerland and their equivalents in Germany, as well as the Swiss culture, its tradition and the way they are presented in Schritte International textbooks.

Keywords: *Switzerland, German language, culture, language varieties, textbooks, civilization*

Вовед

Сè повеќе се јавува потребата за анализа на застапеноста на Д-А-Х-Л-концептот во учебниците по германски јазик коишто се користат во нашата земја. При реализација на наставните содржини, одредени текстови не можат да се разберат доколку не се поседува општо знаење за светот, ако не се поседува историско, географско или цивилизациско знаење за одредена земја кое пак, е во врска со значењето и толкувањето на содржината на тој текст. Оттука произлегува важноста на цивилизацискиот елемент во наставата по германски јазик. Затоа е важна застапеноста на Д-А-Х-Л-концептот, во вистинска смисла на зборот, во сите учебници по германски јазик кои се применуваат надвор од германско јазичното подрачје за да се овозможи паралелно совладување како на јазикот, така и на цивилизациските аспекти и вредности на земјите (D) Д-Германија, (A)А-Австрија, (CH)Х-Швајцарија и Л(L)-Лихтенштајн (Илиева, 2012: 5).

„DaF (германски како странски јазик) ги означува сите наставно-практични и научни активности коишто се занимаваат со германскиот јазик и германската култура на германскојазичните земји од аспект на предавање и учење од страница на земјите во коишто не се зборува на германски јазик“ (Krumm, 2010: 47).

Германскиот јазик се употребува во седум европски држави како национален или регионален службен јазик и како прв јазик на дел од населението (Ammon, Bickel & Lenz, 2016). Правилно остварената комуникација со луѓето од некоја од германскојазичните земји може да се изврши само преку согледување на разликите помеѓу германскиот јазик во Германија и германскиот јазик, на пример, во Швајцарија, преку согледување на разликите во однесувањето на Швајцарците во секојдневниот живот, нивната исхрана, нивното однесување во сообраќајот, за нејзините социјалните и стопански односи, кои активности ги практикуваат во нивното слободно време, нивното однесување со странски државјани коишто престојуваат во нивната земја итн. Информациите за цивилизацијата на германско јазичните земји, коишто се интегрирани во наставата треба најпрво да го олеснат дејствувањето на учениците во различни комуникативни ситуации. Комбинацијата од предавање на јазикот и културните информации за земјата каде овој јазик се зборува како службен јазик се нарекува цивилизација на таа земја, која мора да биде интегрирана во наставата по германски јазик и треба да има една глобална цел, а тоа е стекнување на јазична

компетенција (Илиева, 2012: 62). Бидејќи германскиот јазик не се зборува само во една земја, туку во повеќе земји, наставата по германски јазик не треба да биде ориентирана кон изучување на германскиот јазик со сите негови особености кој се зборува само во една земја, на пример, во Германија. Мноштвото на германскојазични региони, кои се препознатливи преку многу сличности и уште поголеми разлики овозможува интересна и возбудлива настава за учениците. Земајќи ги предвид очекувањата на учениците, наставникот по странски јазик треба да дејствува како посредник помеѓу двете култури, без разлика дали за таа намена е обучуван или не (Picht, 1989: 55ff).

Во голем број од учебниците по германски јазик е претставен стандардниот германски јазик без посебно внимание на варијациите на германскиот јазик во германскојазичните земји како австрицизмите (во Австрија), хелветизмите (во Швајцарија) и тевтонизмите (во Германија) како и културното богатство на тие земји. Недостатокот од познавање на најкарактеристичните варијации на јазикот може да предизвика т.н. културен шок кај изучувачите на германскиот јазик и чувство на негово непознавање. Оттаму произлегува фактот дека, освен стандардните, неопходно е да се разгледуваат сите варијации на германскиот јазик. Во овој труд се анализирани учебниците по германски јазик како странски јазик Schritte International 1 – 6. Учебникот се ориентира според принципите на европската референтна јазична рамка за познавање на јазици. Конкретно со учебниците Schritte International се совладува материјалот соодветен до Б1 ниво. Со помош на овој учебник на јасен, разбирлив и интересен начин за учениците се прикажани овие јазични варијети на германскиот јазик во Швајцарија. Освен хелветизмите во овој учебник, во доволна мера се застапени и културните богатства, стандарди, начин на живеење итн. во Швајцарија. Со помош на текстовите и сликовитото прикажување во учебникот изучувачите се приближуваат и кон швајцарската култура. Целната група на овој учебникот се возрасни изучувачи на германски јазик од 16 години и тоа за сите нивоа од А1 до Б1, без разлика дали изучувачите на германскиот јазик веќе живеат во некоја германско јазична земја или не, дали се подготвуваат за интеграција во некоја од овие земји преку студирање или воспоставување работен однос. Освен тоа, овие учебници претставуваат подготвителен материјал за испитите коишто се полагаат за добивање сертификат за познавање на јазикот (Klimaszuk & Kramer-Kienle, 2006: 6).

Анализа на учебниците Schritte International 1 – 6

Schritte International 1 е учебник за изучувачи на германскиот јазик без предзнаење, којшто одговара на јазичното ниво А1.1 според Европската референтна рамка за јазици, притоа комплетирајќи го јазичното ниво А1 заедно со учебникот Schritte International 2. Овој учебник, меѓу останатото, содржи информации и за хелветизмите и за швајцарската култура. На страница 14

во учебникот се претставени визит-карти. Изучувачите треба да ги обележат личните податоци на визит-картите со различни бои. Едната од нив е за личност од Швајцарија, од градот Ворблаутен. На овој начин изучувачите ја учат кратенката за Швајцарија (CH). Уште во првата тема, односно во играта помеѓу лекциите на страница 17 преку песна се претставени јазичните вариетети на трите германскојазични земји: Германија, Австрија и Швајцарија. Луѓето потекнуваат и живеат во една од овие земји и се претставуваат и поздравуваат со некоја од разните варијанти на германските поздрави и зборови. Притоа се слуша како при лично претставување, претставникот на швајцарската култура поздравува со „Grüezi“, што го прави различен поздрав од стандардното германско „Hallo“ или „здрavo“ на македонски јазик. При збогувањата Швајцарците (исто како и Австријците) го користат „Auf Wiedersehen“, кој е јазичен вариетет на стандардното германско „Auf Wiedersehen“ односно „довидување“. Во прирачникот за наставници јасно се посочува дека за оваа тема треба да се објаснат и останатите јазични вариетети. Имено, во прирачникот за наставници на страница 27 се упатува на тоа дека и останатите начини на поздравување и збогување треба да бидат спомнати, за изучувачите да не се најдат во непријатна ситуација и да доживеат т.н. јазичен шок за време на нивниот престој во Швајцарија. Во играта помеѓу лекциите на страница 27 е претставена земјината карта на Швајцарија со неколку градови како главниот град Берн и поголемите градови како што се Цирих и Базел. На тој начин изучувачите се здобиваат со јасна слика и претстава за географската положба, како и за најпознатите градови на Швајцарија. На линкот: http://www.hueber.de/seite/pg_lehren_uebungsblaetter_sit?menu=88993 може да се користат дополнителни бесплатни материјали за учење и вежби поврзани со играта помеѓу лекциите 2, каде што изучувачите треба во една табела да ги внесат соседните земји на Германија, Австрија и Швајцарија. На овој начин тие може уште еднаш да ги проверат своите познавања за географската положба на Швајцарија. Во прирачникот за наставници на страница 83 може да се најде примерок за копирање како дополнителен материјал поврзан со играта помеѓу лекциите 2. Во една од вежбите се претставени разгледници од различни земји. Изучувачите треба да ги надополнат имињата на градовите на соодветната слика. За проверка на знаењето изучувачите можат да одговараат на прашањата коишто се однесуваат на Швајцарија. На пример: *Колку луѓе живеат во Швајцарија?*, *Како се вика главниот град?*, *Кој јазик, односно јазици го зборуваат Швајцарците?* и сл. На овој начин изучувачите ги прошируваат своите познавања за Швајцарија. Во лекција 3 од терминологијата поврзана со јадење и пиење во голем број се објаснети овие разлики на германскиот јазик во Германија, Швајцарија и Австрија. Во воведната вежба за слушање во дијалогот се спомнува зборот „Semmel“, како австрицизам на стандардното германското „Brötchen“ или „лепче“. Тој е многу сличен со швајцарскиот

збор „Semmeli“, меѓутоа Швајцарците во голем број го употребуваат и зборот „Weggli“ за „лепче“. Дополнителниот наслов од оваа тема, односно на првата страница од играта помеѓу лекциите е посветена на „Brotzeit“ или „ужина“ и неговите вариетети во германскојазичните земји. Уште од самиот наслов: „Brotzeit, Vesper, Jause... Wir machen (k)eine Pause. Wir machen Kartoffelsalat“ се воочуваат трите јазични вариетети на германскиот јазик за зборот „Brotzeit“. Во Швајцарија, како синоним на овој збор се употребува „Vesper“ и дополнително е објаснето неговото значење во германскојазичните земји. „Vesper“, односно „ужината“ во швајцарската, па и во културата на сите германскојазични земји, е вид кратка пауза за оброк, под кој најчесто се подразбира широко познатиот германски колбас, приготвен на најразличен начин, со најразновидни прилози, кои доаѓаат со него. На овој начин изучувачите на германскиот јазик не само што се запознаваат со неговите јазични вариетети во останатите германскојазични земји, туку и ги осознаваат нивните навики за јадење. На следната страница табеларно се прикажани и останатите јазични вариетети во Швајцарија поврзани со темата „јадење и пиење“, а тоа се: „Wienerli“ како швајцарски вариетет за „Wiener Würstchen“ или „виенски колбас“, понатаму „Herdöpfel/Gumeli/Grumpere“ како вариетет за „Kartoffel“, односно „компир“, па „Hackplätzchen/Hacktätschli“ како јазичен вариетет за „Frikadelle/Bulette, односно „кофте/плескавица“, „geräuchertes Rippli“ како јазичен вариетет во Швајцарија за германското „Kasseler Rippchen“ или „ребренца“. На овој начин изучувачите се здобиваат со информација за швајцарската цивилизација, односно за Швајцарците и нивните навики во исхраната од аспект на времето за јадење и изборот на јадења. Уште на самиот почеток тие имаат можност да согледаат дека некои прехранбени производи имаат различни називи во германскојазичните земји. Имено, табелата што следува на крај од лекцијата (на страница 37 од учебникот) имаат можност да ги побараат и споредат различните називи за истите производи.

Schritte International 2 е учебник за изучувачи на германскиот јазик со предзнаење соодветно на A1.1 ниво, којшто одговара на јазичното ниво A1.2 според Европската референтна рамка за јазици, притоа комплетирајќи го јазичното ниво A1 заедно со учебникот Schritte International 1. Исто така во втората книга, во Schritte International 2, во доволна мера се зборува за хелвинизмите и културата во Швајцарија. Така, во темата поврзана за професиите е презентираан јазичниот вариетет којшто се употребува во Швајцарија, односно „Metzger“, како синоним на стандардното германско „Fleischer“, односно „месар“. Во играта помеѓу лекциите во учебникот ова е опишано на следниов начин: *Beim Fleischer kaufen wir Fleisch und Wurst. Man kann auch „Metzger“ sagen und in Österreich „Fleischhauer“*. Оваа вежба, освен за јазичните вариетети, дава информации и за дел од културата. Имено, содржи информации за најголемите музеи за фигурини од калај во германскојазичните земји. Од Швајцарија кратко

е опишан „Zinnfiguren Museum Zürich“, во којшто постојат многу фигури и групи на фигури на многубројни теми. Во играта помеѓу лекциите на страница 26 опишан е познатиот Карневал, или како што жителите од овие земји го нарекуваат „петтото годишно време“, кој во голема мера се прославува во сите германскојазични земји, а како јазичен вариетет во Швајцарија се употребува синонимот „Fastnacht“, а во другите делови на државата истиот е познат и како „Fasching“. На овој начин учениците ја запознаваат и се приближуваат поблиску до традицијата на овие земји, а ги осознаваат и јазичните различности што постојат во германскиот јазик во Германија и германскиот јазик во Швајцарија. Во прирачникот за наставници на страница 45 се опишани луѓето од германско јазичните земји во ситуација кога прашуваат за патот до одредено место. На сликите во учебникот на страниците 46 и 47 може да се види дека личностите покажуваат со испружена рака со прстот, посочено е во прирачникот дека ова не претставува никаков проблем. Освен тоа, во германскојазичните земји не постои табу во однос на изборот на лица кои би ги застанале на пат и би ги прашале за посакуваната насока на движење. Едноставно може да се постави прашање на оној којшто делува симпатично или оној којшто не изгледа како да е во брзање. Лекција 13 е посветена на модата, во учебникот не постојат цивилизациски информации ниту информации за швајцарските јазични вариетети. На страница 62 во прирачникот за наставници се наведува само дека Германците во слободно време се облекуваат многу слободоумно и лежерно, а истото важи и за Швајцарците. Но, за сите посебни настани и при влез на одредени институции постои т.н. дрес код којшто детално е образложен во прирачникот. Во последната лекција акцентот паѓа врз празниците кои се празнуваат во германскојазичните земји како што се: Божиќ, Нова година и Велигден. Во учебникот за наставници на страница 69 е акцентирана традицијата за Велигден, која во овие земји опстојува повеќе од 300 години. Обичај е во германскојазичните земји родителите да бојадисуваат шарени велигденски јајца за своите деца и истите ги сокриваат низ куќите или градините. Во велигденската корпичка се поставуваат не само велигденските јајца, туку и чоколадни јајца, чоколадни зајчиња и други слатки работи. Но, зошто зајакот е симбол за носител на велигденските јајца сè уште не е познато. Во учебникот (игра помеѓу лекциите 14) се обработува приказната за Св. Никола (Дедо Мраз), односно Nikolaus, во Швајцарија познат и како Samichlaus, кој игра главна улога во швајцарската култура. Изучувачите се здобиваат со информации за неговото живеалиште и неговите активности. Во прирачникот за наставници на страница 70 се објаснети и културните вариетети во германскојазичните земји.

Schritte International 3 е учебник наменет за изучувачите на германски јазик со предзнаење соодветно на нивото A2.1, според Европската референтна рамка за јазици, притоа комплетирајќи го јазичното ниво A2 заедно со учебниот материјал Schritte International 4. На страница 25 во прирачникот за наставници

се посочува дека во Германија се дели отпадот според материјалот/составот (во согласност со вежбата за слушање на страница 18 и 19). Исто така се упатува на вршење споредби со земјата на потекло на самите изучувачи на јазикот. Во Швајцарија оваа поделба се врши на ист начин. Имено, постојат посебно одредени контејнери за стакло, хартија, пластика, батерии и за останатиот отпад. Во играта помеѓу лекциите 3 на страница 36 и 37 се наведени многубројни и разновидни специјалитети од германскојазичните земји со помош на картата на трите земји. На крај се поттикнуваат изучувачите да одберат еден специјалитет и да побараат рецепт на интернет и дополнителни информации за градот од каде што потекнува за на крај да го презентираат својот резултат. Секој специјалитет е претставен со слика, се спомнува само еден од Швајцарија, а тоа е „Basler Leckerli“. Станува збор за слатко печиво и е карактеристично за неговото зголемено конзумирање за време на божиќните празници. Во текстот добиваме цивилизациски информации за Швајцарија, како, на пример, фактот дека е земја на најдобрата чоколада и дека е трета по ред од најголемите градови на Швајцарија. На следниот линк: https://www.hueber.de/sixcms/media.php/36/S3int_zw_L03.pdf може да се најдат дополнителни вежби и информации за најпознатите кафетерии во германскојазичните земји со што се поттикнуваат изучувачите на интеркултурната размена на цивилизациски информации. Во играта помеѓу лекциите 4 на страница 46 и 47 со помош на разновидни текстови и слики од различни години е претставен мултифункционалниот Schweizer Taschenmesser, односно мал џебен нож. Неговиот пронаоѓач бил Швајцарецот Карл Елсенер, чијашто првенствена цел била да создаде добар, практичен нож за швајцарската армија. Овој предмет се употребува ширум светот во секојдневниот и професионалниот живот и дури при почеста употреба е како нов. Карактеристичен е по црвената боја со малиот бел крст на него. Во фирмата Victorinox, во којашто се произведува од 1921 година, не постојат откази поради финансиска криза. Ножот денес може да се најде во 120 земји, постојат повеќе од 100 модели со до 33 различни функции.

Schritte International 4 е учебник за изучувачите на германски јазик со предзнаење, којшто одговара на јазичното ниво A2.2 според Европската референтна рамка за јазици, притоа комплетирајќи го јазичното ниво A2 заедно со учебникот Schritte International 3. Спротивно на Schritte International 1 – 3, во учебникот Schritte International 4 севкупно се наведени само ограничен број информации за Швајцарија, нејзините цивилизациски елементи и јазикот. Во играта помеѓу лекциите на страница 27 на тема *Околу светиот* изучувачите се поттикнуваат да пребаруваат на интернет познати производи коишто потекнуваат од трите германскојазични земји. Во прирачникот за наставници на страница 29 е предложено да се побараат информации за карактеристични производи од Швајцарија, како, на пример, за бонбоните Ricola. Во последната лекција од овој учебен материјал во играта помеѓу лекциите се наведуваат

различните вариетети при начинот на збогување во германскојазичните земји.

Schritte International 5 е учебник наменет за изучувачите на германски јазик со стекнато А2 ниво, и одговара на ниво В1.1 според Европската референтна рамка за јазици, притоа комплетирајќи го јазичното ниво В1 заедно со учебникот Schritte International 6. Во играта помеѓу лекциите 2 се известува за писателот Фридрих Глаусер (Friedrich Glauser). Во некои интернет-извори се наведува во неговата биографија дека бил Швајцарец, но во некои дека бил Австриец. Во текстот може да се прочитаат информации за неговото потекло и за неговиот живот. Во негово време се напишани најпознатите крими-романи од германско јазично подрачје. Дополнителни вежби и материјали може да се најдат на следниов линк: https://www.hueber.de/sixcms/media.php/36/S5int_zw_L02.pdf.

Малиот број информации што ги содржи овој учебник се обработени во главните теми и во игрите помеѓу лекциите, преку коишто цивилизациските елементи се обработени во интересни текстови за читање. Информации за јазичните вариетети во германскојазичните земји не постојат во овој учебник.

Schritte International 6 е наменет за изучувачи на германскиот јазик со усвоено Б1.1 ниво и којшто одговара на јазичното ниво В1.2 според Европската референтна рамка за јазици, притоа комплетирајќи го јазичното ниво В1 заедно со учебникот Schritte International 5. Сите информации се содржани во главните теми и во игрите помеѓу лекциите, при што цивилизациските информации се обработени во интересни текстови за читање. Во текстовите за слушање и гледање на почетокот од секоја лекција, луѓето се прикажани како размислуваат, чувствуваат и како се однесуваат. Меѓутоа, во овој учебник не се претставени јазични вариетети. Дополнителни информации се дадени во прирачникот за наставници или како упатство за дополнително учење преку пребарување информации на интернет. Во играта помеѓу лекциите 8 на страниците 16 и 17 се известува за швајцарските уметници Urs Wehrli и Nadja Sieger. Двајцата се претставени преку слики и текстови и изучувачите на почетокот се поттикнуваат да размислат што двајцата би можеле да бидат по професија. Во текстот добиваме информации дека нивните претстави се многу забавни и проследени со многу смеење од страница на публиката. Поставено е прашањето дали се тие акробати, кабаретисти, комичари, музичари, пејачи, танчери, аниматори, пантомимичари, клонови итн.? Или сосема нешто друго? Како и да е, тие уживаат во меѓународен успех на нивните секогаш распродадени претстави во Европа, Америка и Австралија, освен тоа се наградени со многу интернационални награди. Во прирачникот за наставници се посочува на изучувачите да им се пушти за слушање извадокот од нивната програма во учебникот, притоа тие да ги запишат нивните асоцијации во врска со уметниците и нивниот впечаток од целокупната атмосфера којашто овие уметници ја создаваат. Ова претставува олеснителна околност за учениците,

бидејќи не би можеле да се фокусираат на јазикот од причина што Швајцарците зборуваат на швајцарскиот дијалект, којшто е прилично неразбирлив за Германците и Австријците. Наведено е исто така да се поттикнат изучувачите на интернет да пребараат дополнителни информации за двајцата уметници, така што ќе ги презентираат нивните нови сознанија и ќе извршат споредба еден со друг. Во лекција 13 на страница 63 од учебникот може да се најдат неколку податоци за историјата на Швајцарија. Притоа, на изучувачите им се предлага да пребаруваат на интернет или доколку постои на располагање во библиотека (како, на пример, во институтот „Гете“) информации за цивилизацијата на Швајцарија и да ги презентираат за време на часот (дополнителните упатства се наведени во прирачникот за наставници на страница 53). Посочено е да ја претстават Швајцарија од аспект на: *Колку жители ѝ поседува? Како се вика главниот град? Како е означена автомобилската реџистерска табличка? Кога се прославува државниот празник? Кои меѓународни организации ѝ сѝојат во ѝаа земја? Дали земјата е членка на Европската Унија* итн. Во истата лекција на страница 64 се опишува политичкиот систем во Германија, но со упатството во прирачникот за наставници на страница 54 се посочува дека може на таа тема да се зборува и за политичкиот систем на Швајцарија. Изучувачите на германскиот јазик треба сами да пребаруваат информации за политичарите и партиите во Швајцарија, за да на самиот крај ги презентираат своите резултати пред цела група. Примерок за копирање не може да се најде во прирачникот за наставници.

Заклучок

При извршена анализа на учебниците Schritte International може да се потврди дека во доволна мера се застапени хелветизмите, односно германските јазични вариетети во Швајцарија и нивните еквиваленти во Германија, како и швајцарската култура и нејзината традиција. Претставени се текстови и разни табели со цивилизациска содржина, коишто содржат многу зборови поврзани со општеството. Во учебниците Schritte International 1 – 6 на јасен, разбирлив и интересен начин за учениците се прикажани јазичните вариетети на германскиот јазик. Овој учебен материјал содржи доволно информации за Швајцарија, држава во која германскиот јазик претставува службен јазик. Освен јазичните вариетети во доволна мера се застапени и културните богатства, стандарди, начин на живеење и сл. Со помош на текстовите и нивното сликовито прикажување на изучувачите на германскиот јазик им се приближуваат швајцарската култура и цивилизација. Информациите се содржани во главните теми како и во игрите помеѓу лекциите, додека цивилизациските елементи се обработени во текстовите за читање и слушање. На соодветен начин се прикажани и луѓето и нивната култура, односно како тие размислуваат, чувствуваат и се однесуваат.

Користена литература

- [1] Ammon, U., Alexandra N. (2016). *Variante nwörterbuch des Deutschen. Die Standardsprache in Österreich, der Schweiz, Deutschland, Liechtenstein, Luxemburg, Ostbelgien und Südtirol sowie Rumänien, Namibia und Mennonitensiedlungen 2*. Berlin: De Gruyter.
- [2] Glabionat, M., Müller, M., Rusch, P., Schmitz, H. & Wertenschlag, L. (2005). *Profile deutsch*. München: Langenscheidt Verlag.
- [3] Heyd, G. (1991). *Deutsch lehren. Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache*. Frankfurt a. M.: Diesterweg.
- [4] Hilpert, S., Niebisch, D., Penning-Hiemstra, S., Sprech, F., Reimann, M., Tomaszewski, A., Kerner, M. & Weers, D. (2006). *Schritte International 3*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [5] Hilpert, S., Kalender, S., Kerner, M., Orth-Chambah, J., Schumann, A., Sprech, F., Weers, D., Gottstein-Schramm, B., Krämer-Kleine, I. & Reimann, M. (2007). *Schritte International 5*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [6] Hilpert, S., Kerner, M., Niebisch, D., Sprech, F., Weers, D., Reimann, M., Tomaszewski, A., Krämer-Kienle, I. & Orth-Chambah, J. (2006). *Schritte International 4*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [7] Hilpert, S., Robert, A., Schumann, A., Specht, F., Gottstein-Schramm, B., Kalender, S. & Krämer-Kienle, I. (2008). *Schritte International 6*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [8] Ilieva, V. (2012). *Das D-A-CH-L-Konzept im Deutsch-als-Fremdsprache-Unterricht*. Bitola: UKLO.
- [9] Kalender S., Klimaszyk, P. (2006). *Schritte International 3, Lehrerhandbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [10] Kalender S., Klimaszyk, P. (2006). *Schritte International 4, Lehrerhandbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [11] Kalender S., Klimaszyk, P. (2007). *Schritte International 5, Lehrerhandbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [12] Kalender S., Klimaszyk, P. (2008). *Schritte International 6, Lehrerhandbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [13] Klimaszyk, P., Krämer-Kienle I. (2006). *Schritte International 1, Lehrerhandbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [14] Klimaszyk, P., Krämer-Kienle I. (2006). *Schritte International 2, Lehrerhandbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [15] Krumm, H. (2010). *Deutsch als Fremdsprache (DaF)*. Stuttgart: UTB, Francke.
- [16] Loetscher, H. (1998). *Reden und Aufsätze*. Zürich: Diogenes-Verlag.
- [17] Niebisch, D., Penning-Hiemstra, S., Sprech, F., Bovermann, M. & Reimann M. (2006). *Schritte International 2*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [18] Niebisch, D., Penning-Hiemstra, S., Sprech, F., Bovermann, M. & Reimann M. (2006). *Schritte International 1*. Ismaning: Hueber Verlag.
- [19] Picht, R. (1989). *Kultur und Landeskundewissenschaft. Handbuch Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: Gunter Narr.

Веб-страницы

- [1] www.schweiz.ch/swiss-language.asp
- [2] <https://www.hueber.de>
- [3] http://is.muni.cz/th/183850/pedf_m/Diplomova_prace.pdf
- [4] <http://cornelia.siteware.ch/cms/didaktik/landeskundedidaktik/abcd-thesen-und-dachl-konzept>
- [5] <http://cornelia.siteware.ch/blog/wordpress/2009/06/06/abcd-thesen-zur-landeskunde-und-das-dachl-konzept>

